

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SVMMO PON=||TIFICE,|| QVINQVE LIRBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

II. Probatur prima propositio, Quòd Monarchia simplex, simplici
Aristocratiaë & Dimocratiaë præstet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53860)

CAPVT II.

*Probatur prima propositio, quòd Monarchia
simplex simplici Aristocratia & Dimo-
cratia præstet.*

VT igitur à prima incipiamus; Non comparamus hoc loco Monarchiam cum mixti regiminis formis, neq; eam mixtis & simplicibus omnibus anteponimus: sed hoc solum asserimus, si simplex aliqua forma regiminis necessariò eligenda sit, sine dubio eligendam esse Monarchiam. Id verò his argumentis comprobamus.

PRIMO, conueniunt in hanc sententiam veteres omnes scriptores Hebræi, Græci, Latini, Theologi, Philosophi, Oratores, Historici, Poëtæ. Ex Theologis Hebræis, **PHILO** in lib. de confusione linguarum, laudans **Homeri** sententiam: *Illud, inquit, multos imperitare malum est, Rex vnicus esto; non ad ciuitates, & homines magis pertinet, quàm ad mundum, & Deum.*

Ex Græcis, beatus **IUSTINVS** in oratione exhortatoria ad Gentes, multorum principatum noxium esse docet, & contrà, vnius vtilem, & salutarem: *Vnius enim, inquit, principatus, à bellis disidiisq; solutus, ac liber esse solet.* Beatus quoq; **ATHANASIVS** in oratione aduersus idola: *Vt, inquit, multitudo Deorum, nullitas est Deorum, ita quoque necesse est multitudinem Principum id efficere, & nullus esse Princeps videatur: Vbi autem Princeps non est, ibi prorsus disturbatio nascitur.*

Ex Latinis idem docet, **B. CYPRIANVS** qui in tractatu de idolorum vanitate, ex eo potissimùm probat, Deum esse vnum, quia Monarchia sit optimum, & naturalissimum regimen: *Ad diuinum, inquit, imperium etiam de terris mutemur exemplum. quomodo vnquam regni societas aut cum fide cepit, aut sine cruore desit?* & **B. HIERONYMVS** in epist. ad Rusticum Monachum: *Vnus, inquit, Imperator, Iudex vnus prouincia: Roma, & condita est, simul habere duos Reges non potuit.* Denique **S. THOMAS** in 1. par. quaest. 103. art. 3. & lib. 4. contra Gent. cap. 76. idem docet.

Iam

Iam ex Philosophis. PLATO in politico ultra medium: *Vnius*, inquit, *dominatio bonis instructa legibus, lex illarum omnium optima est; Gubernationem vero eam, in qua non multi imperant, mediam censere debemus: ceterum multorum administrationem omnibus in rebus debilem, atque infirmam.* Platonem sequutus ARISTOTELES lib. 8. Ethic. cap. 10. posteaquam tres illas formas regiminis enumerauerat, ista verba subiecit: *Harum optima regnum, pessima Respublica est.* SENECA lib. 2. de benef. Marcum Brutum, ait, non satis prudenter egisse, cum Iulium Cæsarem spe libertatis occidit; & rationem reddens ait: *Cum optimus ciuitatis status sub rege iusto sit.*

Porrò PLUTARCHVS integrum opusculum de Monarchia, ceterisque formis regendæ multitudinis conscripsit, in quo opusculo sententiam suam ita expressit: *Si optio*, inquit, *eligendi concessa fuerit; non aliud eligat, quam vnius potestatem.* Et rursus idem Plutarchus in Solone, cum dixisset Athenis plurimas seditiones ortas esse, cum Dimocratia vigeret, addidit continuò: *Vna autem superesse ratio videbatur ad salutem, & quietem, si res delata ad dominatum essent.*

Ex Oratoribus. ISOCRATES in ea oratione quæ inscribitur Nicocles, multis rationibus hoc ipsum probare contendit. Ioannes verò STOBÆVS 45. sermonem hoc titulo prænotauit, *ὅτι κέλαιον ἢ μοναρχία*, atque in eo sermone Hesiodi, Euripidis, Serini, Ecfantis, aliorumque multorum ad hoc ipsum confirmandum testimonia producit.

HERODOTVS ex Historicis lib. 3. qui Thalia inscribitur, cum exposuisset cædem Magorum, qui regnum in Perside occupauerant; exponit etiam disputationem, quæ inter Principes versata fuerat de Republica constituenda. Cuius disputationis is exitus fuit, vt diligenter excussis eorum sententiis, qui pro Aristocratia vel Politia certabant, omnium consensione, vno tantum excepto, Monarchia vilissima & præstantissima iudicaretur, & propterea etiam in Perside retineretur.

Denique ex Poëtis, HOMERVS in 2. lib. Iliados sententiam illam protulit ab omnibus penè scriptoribus celebratam, *ἢ κ' ἀγαθὸν πολυκοιρανίην, εἰς κοίραν ἔσω, εἰς βασιλεύς.* Ad quod Homeri testimonium, quod solùm ex tam multis aduerfus

uerfus sententiam suam obiecit, respondet CALVINVS li. 4.
 Instit. cap. 6. §. 8. *Facilis est, inquit, responsio, non enim hoc sensu vel ab Homero Vlysses, vel ab aliis laudatur Monarchia, quasi vnus debeat totum orbem imperio regere: sed indicare, volunt, regnum duos non capere, & potestatem (vt ait ille) impatientem esse consortis.*

At certè si facile fuit Caluino respondere, facilius nobis erit responsionem eius refutare. Nam vel nihil dicit, vel quod nos dicimus, dicit, vel falsum dicit, & sibi cōtradicit. Si enim, cū ait, vnum regnum non capere duos, vim facit in verbo, *Regnum*, & vult dicere, regnum propriè dictum non capere duos, quia si duo sint, non erit regnum propriè dictum, cū regnum propriè sit vnius hominis summa potestas: tum nihil omnino dicit, sed solū ambiguitate verborum offundit tenebras imperitis. Nam eo sensu dicere, regnū non capit duos, idem significat ac si aliquis diceret, regimen vnius non est regimen duorum: & vnus homo non sunt duo homines. Ad quod pronuntiandum nihil opus erat sapientia Vlyssis.

Si verò non vim in verbo facit, sed per regnum intelligit multitudinem, quæ regi debet: tum id ipsum dicit, quod nos dicimus. Idcirco enim asserimus, Monarchiam præstare Politicæ & Aristocratia, quòd multitudo non commodè regatur à multis, & potestas impatiens sit consortis.

Si denique vult intelligi per regnum, non quamuis multitudinem, sed vnam aliquam prouinciam, siue vnum exiguum regnum: vt sensus sit, vni prouinciæ vnum esse regem attribuendum, non tamen idem esse iudicium de toto orbe terrarum: tum & falsum dicit, & sibi ipse contradicit. Nam Homericus Vlysses non disputat de constituenda Republica in aliqua vna prouincia, sed concionatur ad vniuersum exercitum Græcorum, qui tunc pugnabat ad Troiam, in quo exercitu multæ nationes erant, multi principes, aliquot etiam reges; atque affirmat, non oportere eam omnem multitudinem à multis regi, sed ab vno. Itaq; sensus eius celeberrimæ sententiæ non alius esse potest, quam in quauis vna multitudine vnum esse debere rectorem primarium. quod quidem æquè locum habet in exiguo regno, & in maximis imperiis. non enim vni regno exiguo vnus debetur Rex, quod illud regnum sit exiguum, sed quod sit vnum.

Quare si regnum aliquod amplissimum, quale fuit Ninis vel Cyri, vel etiam Alexandri, aut Augusti, vnum sit: vnus ei debebitur Princeps. & quoniam Ecclesia vna est, Luc. i. *Regni eius non erit finis.* Et Dani. 2. *In diebus regnorum illorum suscitabit Deus cæli regnum, quod in æternum non dissipabitur:* propterea etiam ab vno regi debet.

Porro pugnat etiam secum Caluinus: siquidem non solum in toto orbe terrarum non existimat vtilem esse Monarchiam, sed neque in aliqua vna ciuitate aut Ecclesia, aut aperte colligitur ex lib. 4. Institut. cap. 11. §. 6. vbi omnem Ecclesiasticam potestatem cœtui seniorum tribuit: & ex lib. 4. cap. 20. §. 8. vbi laudat eas ciuitates, quæ excusso iugo Principum, à senatu & populo gubernantur, vt est Respublica Geneuensium. Cùm igitur nullum omnino locum Monarchiæ Caluinus relinquat, viderit ipse quàm bene respondeat tot & tam grauibus auctoribus qui Homeri sententiam laudant.

Monarchiam esse optimam regimen.
 ALTERA ratio ducitur ab auctoritate diuina, quæ tribus modis ostendit Monarchiam esse optimum regimen. AC PRIMVM, institutione generis humani. Deus enim ex vno fecit omne genus hominum, vt Apostolus ait Actor. 17. non enim virum & fœminam pariter ex humo produxit, sed virum ex humo, fœminam ex viro. Cuius rei causam exponens S. Ioannes CHRYSOSTOMVS hom. 34. in epist. 1. ad Corinth. cap. 13. eam esse dicit, vt esset inter homines non Dimocrazia, sed regnum. Etenim si plures homines simul ex humo producti fuissent, omnes illi ex æquo Principes suæ posteritatis esse debuissent. Quocirca meritò dubitare potuissemus, num placeret Deo regimen vnus. Nunc verò cùm ex vno fecerit omne genus hominum, & omnes omnino pendere voluerit ab vno: satis aperte significasse videtur, vnus principatum se potius approbare quàm multorum gubernationem.

Deinde indicauit Deus sententiam suam, cùm non solum hominibus, sed etiam omnibus penè rebus inseuit naturalem propensionem ad Monarchicum regimen. neque dubium esse potest, quin naturalis propensio ad auctorem naturæ Deum referenda sit. Esse autem, præter ceteras regiminis formas, maximè naturalem principatum vnus, declarat imprimis, quod in qualibet domo naturaliter ad vnum patrem-familias pertinet gubernatio coniugis, filiorum, seruorum, rerum

rerum denique ceterarum. item quod maxima pars orbis terrarum à Regibus gubernatur. Præterea quod longè verustiora sunt regna quàm Respublicæ: *Principio rerum* (inquit Iustinus libro I.) *gentium nationumque Imperium penes Reges erat.*

Denique, quod etiam animantia rationis expertia, vnius principatum expetere videantur. Sic enim loquitur S. CYPRIANVS in tract. de idolorum vanitate: *Rex vnus apibus, Dux vnus in gregibus, & in armentis Rector vnus.* Addit sanctus HIERONYMVS in epist. ad Rusticum: *Et grues vnum sequuntur ordine literato.* Ridet CALVINVS hanc rationem lib. 4. Instit. cap. 6. §. 8. *Huius rei, inquit, si Deo placet, probationem sumunt à gruibus & apibus, quæ sibi ducem vnum semper eligunt, non plures. Recipio sanè quæ proferunt exempla. Sed an ex toto orbe confluunt apes, vt regem vnum eligant? suis aluearibus contenti sunt reges singuli. ita quoq, in gruibus, vnaquæque caterua proprium regem habet. quid inde aliud euincunt, quàm singulis Ecclesiis debere suos Episcopos attribui?*

Sed facile est refellere istam Caluini responsionem. nam Ecclesia sicut vnum est ouile, Ioan. 10. non multa ouilia; sic etiam vnum alueare & vna caterua dici potest. & idcirco quemadmodum Rex vnus est apibus, & grues vnum sequuntur ordine literato; ita debet Ecclesia vniuersa vnum habere ac sequi ducem, & ductorem primarium. Deinde grues & apes non sunt eius naturæ, vt possint cum absentibus & longè positis animorum coniunctione copulari; & propterea mirum non est si ex toto orbe non confluant, vt regem vnum eligant: tum hoc ipso quod quælibet earum caterua regem suum habet, satis apertè ostendunt quàm sit naturale regimen vnius.

Deniq; si his exemplis à grauissimis Patribus allatis euincimus, vt Calvinus dicit, singulis Ecclesiis debere suos Episcopos attribui; cur Episcopus ipse non patitur, nisi fortè solo nomine, re autem ipsa omnem Ecclesiasticam potestatem cœtui seniorum attribuit?

Sed his omissis, quam formam regiminis Deus auctoritate sua confirmare voluerit, colligi potest etiam, atque hinc maximè, ex ea Repub. quam in populo Hebræorum instituit. non enim, vt Calvinus ait, nec probat, gubernatio Hebræorum Aristocratica fuit, ac politiæ vicina, sed planè Monarchica.

chica. Principes apud Hebræos fuerunt primò Patriarchæ, vt Abraham, Iacob, Iudas, & ceteri; deinde Duces, vt Moses, & Iosue; tum Iudices, vt Samuel, Samson, & alij; postea Reges, vt Saul, Dauid, Salomon; postremò iterum Duces, vt Zorobabel, & Machabæi.

Ac Patriarchas quidem regia potestate præditos fuisse indicant res gestæ ipsorum. **A B R A A M**, Genes. 14. bellum gessit aduersus quatuor reges, nec legitur ab vlllo senatu optimatum potestatem accepisse, sed nec vllum quidem senatum consuluisse. **I V D A S** Genes. 38. nulum suam quæ stupri fuerat accusata, igni adiudicauit. nec ipse vllum senatum consuluit aut rogauit. **M O S E S** Exod. 32. vt verus & summus Princeps populi Iudaici multa millia Iudæorum propter vitulum aureum, quem erexerant, vna die iussit occidi: neque legimus vllum senatusconsultum, aut plebiscitum præcessisse. Idem omnino de iudicibus dici potest, qui nulla facultate à senatu vel populo accepta, & bella gerebant, & quos volebant neci dabant. Certè **G E D E O N** Iudic. 8. post victoriam de Medianitis, occidit septuaginta viros vrbs Socoth, & turrim Phanael subuertit.

Porro Reges, & qui eos sequuti sunt Duces Iudæorum, summa atque adedò regia potestate præditos fuisse, illustrius est quàm vt sit necesse probari. Viderit ergo Calvinus vbi legit, **Rempub. Iudæorum** ab optimatibus & populo non ab vno aliquo principe gubernari solitam.

Sed **O B I J C I E T** fortasse id quod habemus lib. 1. Reg. ca. 8. vbi à Deo reprehenduntur Israëlita, quòd postulassent regem. nam si Deo non placuit regem institui ad eam **Rempub. gubernandam**, quomodo credibile est Duces, & Iudices à Deo constitutos, regiam potestatem habuisse?

R E S P O N D E M V S, duobus modis posse aliquem vnum toti **Reipub.** cum summa potestate præfici: Vno modo, vt Regem & dominum, qui à nullo dependeat: Altero modo, vt Proregem seu ducem primarium, qui toti quidem populo præsit, sed regi tamen suo subiiciatur.

Iam igitur Deus hoc posteriore modo **Rempub. Iudæorum** instituerat tempore Ducum & Iudicum, vt nimirum esset ipse quasi proprius & peculiaris rex illius populi: Et tamen quoniam illi homines erant, & rectore indigebant visibili, & quem

quem adire & appellare possent, præficeret eis hominem aliquem tanquam proregē, qui nullo modo à populo sibi subiecto, sed à solo vero Rege Deo, penderet. Hinc est illud ad Samuel. 1. Reg. 8. *Non te abiecerunt sed me, ne regnem super eos.* Et illud Apostoli Hebr. 3. *Moses fidelis fuit in tota domo eius tanquam famulus.*

Quia verò non contenti Iudæi hoc statu Reipublicæ, ad priorem illum modum Regem habere voluerunt, qui non modò vnus omnibus imperaret, quod etiam Duces & Iudices faciebant, sed etiam vniuersum regnum, vt suum & proprium possideret, & ad filios & nepotes tanquam hæreditatem aliquam transmitteret; Propterea meritò reprehensi & castigati à Domino sunt. Nec tamen ita displicuit Deo illa populi cupiditas habendi proprium Regem, vt iusserit eos ad Politiam potius, vel Aristocratiam animum applicare: quin potius ipse regem illis optimum designauit, ac postea tam diu & regem & regnum eorum seruauit & protexit, donec in officio permanserunt.

SEQUITUR POSTREMA ratio, quæ ducitur ab enumeratione earum proprietatum, quas pro comperto omnes habent optimo regimini conuenire. AC PRIMA quidem proprietas est, ordo. Eò siquidem melior gubernatio est, quò magis est ordinata. Magis autem ordinatam Monarchiam esse, quàm Aristocratiam vel Dimocratiam, sic demonstrari potest: Omnis ordo in eo positus est, vt alij præsent, alij subiiciantur; nec enim inter pares, sed inter superiores & inferiores ordo dignoscitur. Vbi autem Monarchia est, ibi omnes omnino ordinem aliquem habent, cum nemo sit qui nõ subiiciatur alicui, eo solùm excepto, qui curam omnium gerit. Hac ratione in Catholica Ecclesia summus est ordo, vbi plebes subiiciuntur Parochis, Parochi Episcopis, Episcopi Metropolitans, Metropolitanis Primatibus, Primates Pontifici maximo, Pontifex maximus Deo. Vbi verò gubernatio penes optimates est, plebes quidem ordinem suum habent, cum subiiciantur optimatibus: sed optimates inter se ordinem nullum habent. Multò etiam magis Dimocratia ordine caret, cum omnes ciues eiusdem conditionis, & auctoritatis in Republica censeantur.

ALTEIRA proprietas est, assequutio proprij finis. Nec enim dubium esse potest, quin illa sit melior forma regendæ multitudinis, quæ commodius & facilius propositum finem assequitur. Finis autem gubernationis est, ciuium inter se coniunctio, atque pax: quæ coniunctio in eo potissimum sita esse videtur, vt idem sentiant, idem velint, idem sequantur omnes. Id verò multò certius, & facilius obtinebunt, si vni parendum sit, quàm si multis. Vix enim fieri potest, vt multi, quorum vnus ab alio non dependeat, de rebus iisdem eodem modo iudicent. Itaque si multi sint, qui multitudinem regunt, & alius aliud imperet: aut alicui non parebitur, aut in varia studia populum scindi necesse erit. Quod tunc minime potest accidere, cum ad vnus tantum officium pertinet imperare.

Confirmat hoc idem vsus atque experientia rerum magistra. Siquidem apud Romanos sub Regibus raræ admodum inter ciues dissensiones leguntur fuisse: exactis autem Regibus, cum per annuos magistratus Respublica gereretur, rarus ille annus fuit, in quo non contenderent patritij cum plebeis; ac tandem eò vsq; ciuiles contentiones progressæ sunt, vt suis quodammodo manibus potentissima illa Respublica interiret. Accedit etiam illud, quod nunquam maiori & diuturniore pace Romana ciuitas vsa est, quam sub imperio Augusti, qui primus Romæ stabilem Monarchiam instituit.

TERTIA proprietas est, robur ac potentia Reipublicæ: illa enim gubernatio omnium iudicio ceteris antecellit, quæ potentiolem ac fortiorem Rempublicam facit. Illa verò fortior Respublica est, in qua maior est ciuium inter se coniunctio & conspiratio. vires enim coniunctæ se ipsis dissipatis fortiores sunt. At maior coniunctio est vbi ab vno pendent omnes, quàm vbi à multis, vt supra demonstratum est: igitur Monarchia & fortiorem facit Rempublicam, & ipsa optima gubernatio est.

Accedit experientia. siquidem ex quatuor potentissimis imperiis, tria sub Regibus creuerunt, imperium videlicet Assyriorum, Persarum & Græcorum: vnum est Romanum, quod sub populari dominatu creuit: sed & illud in maximis rerum perturbationibus sine Dictatore, id est, Rege ad tempus constituto, conseruari non poterat; & multò magis postea sub
Augusto

Augusto Monarcha floruit, quàm tempore Reipublicæ vnquam floruisset.

QVARTA proprietas est, stabilitas ac diurnitas. Neque enim negari potest, quin illa sit melior gubernatio, quæ stabilior & diurnior est. At Monarchiam quidem multò quàm Aristocratiam, vel Dimocratiam diutius duraturam, si de externa vi agatur, iam demonstratum est, cùm docuerimus eam sine dubio esse ceteris fortiozem.

Nunc illud superest demonstrandum, nulla adhibita vi externa, minus esse Monarchiam casibus & mutationi obnoxiam, quàm vllam aliam formam gubernationis. Id verò ita probatur: *Omne regnum in se diuisum desolabitur*, vt Christus ait Matth. 12. difficilius autem diuidi potest Monarchia, quàm vlla alia forma regiminis. id enim minus facile diuiditur, quod est magis vnum. magis autem vnum est ipsum simplex vnum, quàm multitudo conspirans in vnum. illud enim est vnum per se, & naturaliter, & nihil aliud est quàm vnum; hæc autem solùm ex arte est vnum, per se verò & naturaliter multa. Igitur Monarchia, quæ pendet ab vno, minus facile scindi, destruiue potest, quàm Aristocratia vel Dimocratia, quæ pendent à multitudine conspirante in vnum.

Hinc nimirum Monarchia Assyriorum à Nilo ad Sardapalum sine interruptione durauit annis M. CCC. XL. vt Eusebius docet in Chronico; vel M. CCC. vt colligit Iustinus lib. 1. vel supra M. CCC. C. vt vult Diodorus lib. 2. cap. 7. Sic autem durauit hoc regnum, vt semper successor in regno fuerit demortui Regis filius, si verum est quod scribit Velleius Paterculus in priore volumine historiarum.

SCYTHARVM autem regnum, quod est habitum omnium vetustissimum, nec ab vllò externo hoste destrui potuit, vt Iustinus lib. 2. scribit; nec est per se vllò vnquam tempore dissolutum. Quocirca aliquot annorum millibus regnum illud stetisse necesse est. nulla autem Respublica est quæ diurna & stabilis fuerit.

Certè Respublica potentissima Romanorum vix annos CCC. LXXX. numerare potuit. tot enim sunt ab exactis Regibus vsque ad Imperium Iulij Cæsaris. At sub Monarchis in Oriente à Iulio vsque ad Constantinum vltimum sine interruptione durauit annis M. CCC. XC. V. in Occidente

autem ab eodem Julio vsque ad Augustulum supra quingentos; & à Carolo Magno vsque ad præsentem Imperatorem annos ferè DCC C. Sed nec illis CCCC. LXXX. annis, quibus floruit in Romano Imperio Dimocratia, semper eodem modo Respub. regebatur. Initio enim annui Consules creati sunt; paulò post, additi Tribuni; tum Consulibus & Tribunis sublatis creati decemviri; illis etiam post annum eiectis, iterum Consules & Tribuni reuocati; non rarò etiam Dictatores, & aliquoties Tribuni militares cum Consulari potestate introducti. Itaque nulla vna forma diu durauit, nec omnes simul ad ætatem nobilium regnorum peruenire potuerunt.

Obiicient fortasse Rempub. Venetorum, quæ annos numerat supra mille & centum. At ne ipsa peruenit ad annos regni Scytharum, vel Assyriorum; immò nec Francorum quidem. & præterea non est Respublica Venetorum Aristocratia admixta Politix, quam formam Caluinus laudat, sed Aristocratia admixta Monarchix. nec vllum in ea ciuitate locum habet Dimocratia.

QVINTA ac postrema proprietas est, facilitas gubernationis. Multum enim refert, facile ne an difficulter obtineri possit, vt ciuitas benè gubernetur. Facilius autem esse, vt ab vno rectè ciuitas regatur quàm à multis; his rationibus probari potest.

PRIMUM, facilius est vnum hominem bonum reperire, quàm multos. Deinde facilius populi, vni quàm multis parebunt. PRAETEREA, Magistratus qui per vices, atque ad breue tempus Rempublicam gerunt, prius saepe deponere coguntur prouinciam, quàm Reipublicæ negotia planè cognouerint; Rex autem qui semper eodem officio fungitur, tametsi interdum tardioris ingenij sit, tamen vsu atque experientia multis aliis præstat. ITEM, annui magistratus negotia Reipublicæ eo quod non propria sed communia sint, quasi aliena respiciunt; Rex verò tanquam sua & propria; certum autem est cum facilius, tum etiam diligentius propria, quàm aliena curari. ADHÆC, vbi multi sunt qui regunt, vix fieri potest, vt inde absit æmulatio, ambitio, contentio: ex quo non rarò accidere solet, vt alij alios impediunt, atque id efficiant, vt qui in præsentia res gerunt, malè Rempublicam admi-

administrent, quò maior ad se, cum magistratu ipsi fungentur, gloria redundet: At verò Monarcha, quia non habet cui inuideat, aut cum quo de gubernatione contendat, faciliùs omnia moderatur.

Postremò, quemadmodum in amplis familiis, vbi multis seruis idem ministerium assignatur, negligèter negotia procurantur, quòd vnus alij prouinciam communem relinquat: Sic etiam vbi multi sunt Principes Reipublicæ, vnus alium respicit, & dum vnusquisque in Collegas onus reiicit, nemo satis diligentem curam adhibet ciuitati. Rex autem qui scit à se vno pendere omnia, cogitur nihil negligere. Atque hactenus quidem demonstratum est, Monarchiam simplicem, simplici Aristocratia, longè præstare. Nunc ad secundam propositionem comprobendam accedemus.

CAPVT III.

Quòd Monarchia Aristocratia & Dimocrazia admixta utilior sit in hac vita, quàm simplex Monarchia.

LTERA igitur propositio talis erat, Regimen temperatum ex omnibus tribus formis, propter naturæ humanæ corruptionem, vtilius est quàm simplex Monarchia. quæ sanè gubernatio id requirit, vt sit quidem in Repub. summus aliquis Princeps, qui & omnibus imperet, & nulli subiiciatur: Præsides tamen prouinciarum vel ciuitatum, non sint Regis vicarij, siue annui iudices, sed veri Principes, qui & imperio summi Principis obediant, & interim prouinciam vel ciuitatem suam, non tanquam alienam, sed vt propriam moderentur. Ita locum haberet in Repub. tam regia quædam Monarchia, quàm etiam principum optimatum Aristocratia.

Quod si his adderetur, vt neque summus ille Rex, neque Principes minores hæreditaria successione dignitates illas acquirerent, sed ex vniuerso populo optimi quique ad eas eueherentur: iam esset etiam suus quidem locus Dimocratia in Republica attributus. Hanc esse optimam & in hac mortalivita maximè expetendam formam regiminis, duobus argumentis comprobamus.